

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА
МОГИЛИ**

Матлага Катерина Сергіївна

УДК 811.111'37'373:159,942.52]=111

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «FEELING» У СЕРІАЛІ «GREY'S
ANATOMY» (5-7 СЕЗОНИ)**

035- Філологія
035.04 Германські мови та
літератури (переклад включно) - англійська

Автореферат
магістерської роботи на здобуття
ступеня магістра філології

Миколаїв – 2020

Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана на кафедрі англійської філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент б.в.з.
КОРНЄВА Світлана Євгеніївна,
кафедри англійської філології,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Захист відбудеться 24 лютого 2020 р. на засіданні атестаційної комісії Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Зазвичай слова існують у мові не відокремлено, вони об'єднані за спільністю своїх значень в окремі групи та мікросистеми. Кожне слово займає певне місце у своїй мікросистемі, а роль, яку воно виконує, визначається цим місцем, адже семантичний зміст слова зумовлений відношеннями, які формуються системою протиставлень цього слова іншим словам цієї ж мікросистеми.

Термін семантичне поле науковці використовують в лінгвістиці для позначення сукупності мовних одиниць, поєднаних певною загальною семантичною ознакою. Учені цікавляться і досліджують теорію семантичного поля вже більше ніж сто років і інтерес до цієї теми не вщухає. Докази цьому можна знайти у працях М. Покровецького(1895), Й. Тріра(1931), Р. Г. Іпсена(1932), Г. Штерберга(1934), Мейера(1881), Л. Вайсгербера(1953), А. Йоллеса(1929), Дж. Лайонз(1981), Ш. Баллі(1944) та інших. Системні зв'язки між словами і дотепер привертають увагу лінгвістів.

Усе вищесказане визначає **актуальність** теми цієї роботи, адже семантичне поле – це невід'ємна одиниця будь-якої мови, а його одиниці та обсяг постійно змінюються (за рахунок появи неологізмів та зникнення архаїзмів), саме тому воно потребує постійного дослідження та аналізу складу.

Мета роботи полягає у визначенні структури лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони).

Досягненню цієї мети сприяє вирішення таких **завдань**:

Завданнями роботи, відповідно до мети є:

- дослідити історію виникнення поняття «лексико-семантичне поле»;
- вивчити структуру лексико-семантичного поля в працях лінгвістів;
- визначити принципи побудови семантичного поля;
- виокремити типи лексико-семантичного поля;
- розглянути дослідження поняття «почуття» в працях вчених;

- виділити ядерну та периферійну зони лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони).

- виокремити лексико-тематичні та лексико-семантичні групи в периферійній зоні лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони).

Об'єктом дослідження є лексико-семантичне поле «FEELING».

Предметом дослідження є структура лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони).

Матеріалом дослідження є скрипт серіалу «Grey's Anatomy» (5-7 сезони), загальною кількістю 665 сторінок.

Характер дослідження зумовлює необхідність комплексного застосування різних **методів**. Для виділення класифікації та інтерпретації лексичних одиниць, які використані для позначення почуттів та відчуттів в тексті скрипту використано описовий метод. Для виявлення особливостей функціонування лексем на позначення почуттів та відчуттів в контекстах використано метод контекстуального аналізу. Для виокремлення семантичних компонентів, що визначають ядерну зону лексико-семантичного поля «FEELING» використано метод компонентного аналізу, а саме методику членування словникових дефініцій. Для узагальнення результатів дослідження в кількісному співвідношенні використано елементи кількісного аналізу.

Наукова новизна роботи полягає в побудові структури лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони) та опису її компонентів.

Теоретичне значення результатів дослідження зумовлене тим, що його результати сприятимуть доповненню комплексного вивчення лексико-семантичної системи англійської мови та теорії лексико-семантичного поля.

Практична цінність роботи полягає в можливості використання результатів дослідження при викладанні лінгвістичних курсів та спецкурсів з лексикології, стилістики, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, а також

при укладанні словників-тезаурусів та синонімічних словників англійської мови.

Апробацію результатів роботи здійснено на щорічній студентській науковій конференції ЧНУ ім. Петра Могили «Могилянські читання» (м. Миколаїв, листопад 2019 р.).

Публікації. Основні положення роботи висвітлено в одноосібній статті «Лексико-семантичне поле «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони)», надрукованій у молодіжному науковому журналі «Студентські наукові студії», Випуск 37 (81), 2020 р.

Структура роботи та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 77 сторінок, з них 72 сторінки основного тексту. Список використаних джерел нараховує 63 позиції (з них 22 іншомовні видання) на 5-ти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, доведено її актуальність; розкрито наукову новизну роботи, охарактеризовано її теоретичне й практичне значення; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; подано відомості про апробацію результатів роботи та кількість публікацій.

Перший розділ роботи «**Теоретичні засади вивчення лексико-семантичного поля «FEELING»**» містить п'ять підрозділів. У **підрозділі 1.1. «Історія вивчення поняття «лексико-семантичне поле»**» було детально досліджено історію виникнення та визначення поняття «лексико-семантичне поле». Учені зробили спроби хронологічної класифікації та систематизації підходів до вивчення семантичних полів і виділили основні періоди: 1. дотермінологічний період (до кінця 20-х років ХХ століття), коли існування явища ще не було сформовано в окрему теорію; 2. термінологічний (кінець 20-х – 60-ті роки ХХ століття), коли вводиться в науковий обіг термін «семантичне поле»; 3. період розширення семантичного об'єму цього поняття (60-ті роки –

кінець ХХ століття), коли виділяють лексико-граматичні, словотвірні, функціонально-семантичні, асоціативні та інші види полів; 4. період експансії сфери застосування польового методу та інтеграції теорії семантичного поля з іншими підходами з позицій когнітивної семантики (кінець ХХ – початок ХХІ століття). Сам термін «поле», визначений в лінгвістиці, як сукупність слів, що мають спільне значення, вперше був ужитий Г. Іпсеном. Основоположником польового методу вважається Й. Трір. Він приходить до розуміння, що система семантичного поля є структурою однорівневих утворень, де існує чітка понятійна співвіднесеність, а тому значення кожного окремого слова залежать від значень інших слів. Л. Вайсгербер розробив концепцію ієрархічності системи семантичного поля, яка визначає організацію лексичних одиниць. Ця тема і в подальшому привертає увагу багатьох мовознавців, теорії яких розкрито у працях Дж. Лайонза, Ш. Баллі, Д. М. Шмельова, А. А. Уфимцевої, Ю. М. Караулова, З. Н. Вердієвої, Г. С. Щура та ін. і описано у першому підрозділі.

У підрозділі 1.2. *«Структура лексико-семантичного поля»* вивчено структуру лексико-семантичного поля в працях лінгвістів. Доведено, що семантичне поле має складну ієрархічну будову. З. Н. Вердієва пише, що вчені виділяють у його структурі такі частини: 1) ядро поля, яке представлене певною родовою семою, тобто компонентом, навколо якого поле розгортається; 2) центр поля, що складається з одиниць, які мають загальне значення з ядром і безпосередньо одне з одним; 3) периферія поля, яку складають одиниці, що мають найвіддаленіші значення від ядра. Вони конкретизують та деталізують основне базове значення поля. У межах кожного лексико-семантичного поля виокремлюють лексико-тематичні та лексико-семантичні групи. Лексико-семантичною групою називаємо сукупність слів, що відносяться до тієї ж частини мови. У складі лексико-семантичних груп виділяють іще тісніше пов'язані семантичні об'єднання – синоніми, гіпоніми, антоніми та конверсиви.

У підрозділі 1.3. *«Принципи побудови лексико-семантичного поля»* визначені основні принципи побудови семантичних полів. Л. Васильєв виділяє

наступні принципи: 1. присутності, адже тільки на фоні усієї сукупності одиниць певного семантичного поля кожне слово можна співвіднести за змістом з цим семантичним полем; 2. неперервності та цілісності, бо одиниці лексико-семантичного поля створюють безперервний та суцільний простір; 3. історичності, адже лексико-семантичне поле – це факт мовної історії, який пояснюється тим, що його обсяг та одиниці змінюються з часом; 4. автономності та самостійності, так як лексико-семантичні поля утворюють самостійні тематичні групи. Для того, щоб встановити обсяг розширеного ЛСП існують такі принципи: 1. ономасіологічний; 2. семасіологічний; 3. принцип узуальності; 4. принцип граматичної неоднорідності; 5. принцип семемної неоднорідності; 6. принцип семної ієрархії.

У **підрозділі 1.4. «Типи лексико-семантичного поля»** виокремлено різні типи лексико-семантичного поля. Р. Мейєр виділив три типи семантичних полів, в основі яких знаходиться певна семантична ознака: 1. природні поля (назви дерев, тварин, фізичних відчуттів і т.д.); 2. штучні поля (назви частин механізмів, складових і т.д.); 3. напівштучні поля (термінологія окремих професійних і соціальних груп людей, етичні поняття і т.д.). Й. Трір виокремив два види поля: «понятійне» (структура окремої понятійної сфери або низки понять, наявних у мовній свідомості, яка не має у мові особливої, відповідної їй зовнішньої форми виявлення) та «словесне» (утворюється із слова та понятійно-споріднених із ним слів). У лінгвістиці існують різні види семантичних полів: крім лексико-семантичних полів, мовознавці розглядають також функціонально-семантичні поля, які включають граматичні і лексичні значення, та асоціативно-семантичні поля, які складаються за допомогою асоціативного експерименту.

У **підрозділі 1.5. «Дослідження поняття «почуття» в наукових працях»** розглянуто дослідження поняття «почуття» в працях вчених. Встановлено, що «feeling» – це номіналізація дієслова «to feel» (від давньоанглійського *felan* – «торкатися або мати сенсорний досвід; сприймати, відчувати (щось)»). Слово вперше було введено у кінці XII століття в англійській мові для опису

фізичного відчуття дотику через досвід чи сприйняття («act of touching, sense of touch»). Пізніше слово використовується також не тільки для опису відчуття дотику, а й «відчуття тепла» та «почуття», для позначення свідомого суб'єктивного переживання емоцій («a conscious emotion»). Психологи детально досліджували поняття «почуття» і дали йому наступне узагальнене визначення: «стійке емоційне ставлення людини до явищ дійсності, яке відображає значення цих явищ відповідно до її потреб і мотивів».

Другий розділ – «Структурна організація лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони)» – складається з двох підрозділів. У **підрозділі 2.1. «Ядерна зона лексико-семантичного поля «FEELING»»** виділено ядерну зону лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони). Проаналізувавши тлумачення лексеми «FEELING» у словниках (Oxford English Dictionary, Macmillan Dictionary, Longman Dictionary of Contemporary English, Merriam-Webster Dictionary, Collins English Dictionary), було встановлено, що ця лексема визначається наступним чином: 1. the one of the basic physical senses of which the skin contains the chief end organs and of which the sensations of touch and temperature are characteristic; 2. an emotion, an emotional state or reaction; 3. susceptibility to impression; 4. a physical or emotional experience or awareness; 5. an opinion or belief; 6. an emotion of affection; a fondness; love; 7. a general impression conveyed by a person, place, or thing; 8. the emotions, thought to be conveyed or intended by a work of art. Проаналізувавши словники тезауруси та синонімічні словники (Collins English Thesaurus, Thesaurus.com), було виявлено 19 лексичних одиниць близьких за значенням до слова «feeling», 10 з яких функціонують в скрипті серіалу «Grey's Anatomy» (5-7 сезони).

У **підрозділі 2.2. «Периферійна зона лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони)»** виділено периферійну зону та виокремлено лексико-тематичні та лексико-семантичні групи в периферійній зоні лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони). Лексико-семантичне поле «FEELING» формує лексико-

тематичні групи, в які входять слова різних частин мови. Так, у лексико-семантичному полі «FEELING» виділено 10 тематичних груп. Всередині кожної тематичної групи слова однієї і тієї ж частини мови об'єднані в лексико-семантичні групи: nouns, adjectives, participles, verbs.

ВИСНОВКИ

Отже, одним з центральних питань лінгвістики є питання про системність мови, яка проявляється в сукупності елементів, пов'язаних внутрішніми відносинами. Погляд на лексику, як систему, оформився у так звану теорію семантичного поля, або лексико-семантичних угруповань.

Лексико-семантичне поле – це сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту. Семантичні поля вперше були описані та організовані за ієрархічним принципом німецьким вченим Й. Тріром (1931). Він зазначив, що лексико-семантичні поля відображають родо-видові відносини між поняттями, які, у свою чергу, відображають предмети та явища дійсності. Подальше дослідження лексико-семантичного поля було продовжене та розширене в працях багатьох вчених-мовознавців, таких як: Г. Ібсена, Л. В. Щерби, А. І. Смирницького, Л. Вайсгербера, Ш. Баллі, А. Йоллеса, В. Порцига та ін.

Кожне поле має у своєму складі спільну (інтегральну) ознаку, яка об'єднує всі одиниці поля. Така ознака називається архісемою і виражається лексемою з узагальненим значенням. Кожна окрема одиниця лексико-семантичного поля відрізняється від інших одиниць цього ж поля хоча б однією диференційною ознакою.

Лексико-семантичне поле має ієрархічну будову. Воно складається з ядра, до складу якого входять назва (ім'я) поля, тісно пов'язане з нею видове ім'я, синоніми та родове ім'я, а також периферії, на якій знаходяться слова, семми яких перетинаються з ядерними словами за окремими семами. Лексико-семантичне поле складається також з лексико-семантичних груп, а вони в свою

чергу з менших за обсягом мікросистем – синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо. У семантичні поля слова входять незалежно від зовнішньої форми, іноді в одне поле об'єднуються слова різних частин мови. Вони мають спільність значення й конкретизують одне спільне поняття (домінанту/ ядро), додаючи у той же час до значення цього поняття певні відтінки.

Існують також відповідні принципи побудови лексико-семантичного поля. В основному використовуються: 1) семантичний, суть якого полягає у компонентному аналізі лексичних значень слів; 2) структурний, у якому виділяємо ядро, центр, периферію; 3) системний, де шукаємо гіперо-гіпонімічні, синонімічні, антонімічні та інші відношення усередині лексико-семантичного поля та взаємозв'язки одного поля з іншими полями.

Поняття «feeling» – це номіналізація дієслова «to feel». Слово вперше зафіксовано в англійській мові в кінці XII століття для опису фізичного відчуття дотику через досвід чи сприйняття. Пізніше, лексема використовується також для опису «почуття» через переживання емоцій, передчуття. Саме психологи надалі детально досліджували це поняття і довели, що воно має предметний характер, оскільки пов'язане із конкретним об'єктом і може реалізуватися в різноманітних емоціях.

У ході роботи було встановлено, що поняття «feeling» – це багатовимірне об'ємне утворення, яке має конкретну мовну реалізацію – лексеми «feeling». Проаналізувавши тлумачення цієї лексеми в англійських словниках, ми виокремили перелік лексем, що відображають її узагальнені характеристики в англійській мові: *sensation of touch, emotion, emotional state, unreasoned opinion or belief, affection.*

Дослідивши словники тезауруси та синонімічні словники, було виявлено 19 слів близьких за значенням до слова «feeling», що відображають його зміст: *emotion, sentiment, awareness, pain, perception, impression, reaction, sense, receptivity, sensitivity, heartstrings, belief, conviction, judgment, opinion, love, touch, mood, temper.* Саме вони відносяться до ядерної зони лексико-семантичного

поля «FEELING». Слід відмітити, що у скрипті серіалу «Grey's Anatomy» (5-7 сезони), виокремлено функціонування лише 10 з зазначених слів, а саме: *emotion, love, opinion, pain, touch, reaction, conviction, sensitivity, mood, perception*.

У результаті аналізу скрипту серіалу «Grey's Anatomy» (5-7 сезони), нами виокремлено 86 лексичних одиниць, що пов'язані за своїм змістом з почуттями. Узагальнивши семантичне наповнення цих лексичних одиниць, сформовано 10 лексико-тематичних груп, що відображають додаткові ознаки поняття «feeling» в англійській мові: 1) *positive emotional states, feelings*; 2) *negative emotional states, feelings*; 3) *physical sensations, states*; 4) *reactions that are accompanied by feelings*; 5) *the sensitivity of affection*; 6) *the character of situation*; 7) *opinion or belief*; 8) *the events and situations that cause feelings*; 9) *the actions that cause feelings*; 10) *the things that cause feelings*. Зазначені лексико-тематичні групи деталізують різноманітні прояви почуттів та відчуттів і становлять периферійну зону лексико-семантичного поля «FEELING».

Крім того, кожна лексико-тематична група включає певну лексико-семантичну групу, що об'єднує лексеми однієї частини мови. Так, у скрипті серіалу «Grey's Anatomy» (5-7 сезони) виявлено реалізацію лексико-семантичних груп у наступних лексико-тематичних групах:

1. Nouns – 1) *positive emotional states, feelings (joy)*; 2) *negative emotional states, feelings (jealousy, disappointment, distress, compassion, disgust)*; 3) *physical sensations, states (itching, tingling, headaches, numbness)*; 4) *reactions that are accompanied by feelings (panic, breakdown, depression, stress, anxiety attack, panic attack)*; 5) *the sensitivity of affection (wedding, ring, bride, date, relationship, sweetheart, girlfriend, friend)*; 6) *the character of situation (feeling of despondency)*; 7) *the events and situations that cause feelings (divorce, marriage, death, funeral)*; 8) *the things that cause feelings (surprising packages, coffin)*;

2. Adjectives – 1) *positive emotional states, feelings (happy, gay, affectionate)*; 2) *negative emotional states, feelings (miserable, sad, pathetic, upset, mad, angry)*,

poor, painful, heartbroken, lonely, jealous, unhappy, afraid); 3) the sensitivity of affection (*romantic*);

3. Participles – 1) positive emotional states, feelings (*excited*); 2) negative emotional states, feelings (*depressed, pained, pissed, scared, hurt, annoying, concerned, psyched, gyped, embarrassed*); 3) reactions that are accompanied by feelings (*impressed, surprised*); 4) the sensitivity of affection (*engaged, married*);

4. Verbs – 1) positive emotional states, feelings (*care*); 2) negative emotional states, feelings (*grieve, hate, cry, miss, worry, scream, be sorry*); 3) physical sensations, states (*hurt, feel faint*); 4) reactions that are accompanied by feelings (*get emotional, be pissed off, freak out, drive nuts, go crazy*); 5) the sensitivity of affection (*couple up, be in love, propose, kiss, like*); 6) opinion or belief (*guess*); 7) the actions that cause feelings (*break up, fire, dump*).

Отже, лексико-семантичне поле «FEELING», як і будь-яке інше лексико-семантичне поле має складну ієрархічну структуру, що утворюється з ядра та периферії, до складу якої входять лексеми з різних частин мови. Аналіз лексико-семантичних полів є важливим для виявлення лінгвістичних основ міжкультурної комунікації, так як поле є головною структурою, яка організовує тезаурус мови. Подальше вивчення лексико-семантичного поля «FEELING» вбачаємо в дослідженні змісту поняття «feeling» на матеріалі сучасних художніх та публіцистичних текстів.

АНОТАЦІЯ

Лексико-семантичне поле – це невід’ємна одиниця будь-якої мови, а його одиниці та обсяг постійно змінюються (за рахунок появи неологізмів та зникнення архаїзмів), саме тому воно потребує постійного дослідження та аналізу складу.

Дослідження присвячено визначенню структури лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey’s Anatomy» (5-7 сезони). У ході роботи з’ясовано історію виникнення поняття «лексико-семантичне поле»; вивчено

структуру лексико-семантичного поля в працях лінгвістів; визначено принципи побудови семантичного поля; виокремлено типи лексико-семантичного поля; розглянуто дослідження поняття «почуття» в працях вчених; виділено ядерну та периферійну зони лексико-семантичного поля «FEELING» у серіалі «Grey's Anatomy» (5-7 сезони); виокремлено лексико-тематичні та лексико-семантичні групи в периферійній зоні лексико-семантичного поля «FEELING».

Лексико-семантичне поле «FEELING», як і будь-яке інше лексико-семантичне поле має складну ієрархічну структуру, що утворюється з ядра та периферії, до складу якої входять лексеми з різних частин мови. Аналіз лексико-семантичних полів є важливим для виявлення лінгвістичних основ міжкультурної комунікації, так як поле є головною структурою, яка організовує тезаурус мови. Подальше вивчення лексико-семантичного поля «FEELING» вбачаємо в дослідженні змісту поняття «feeling» на матеріалі сучасних художніх та публіцистичних текстів.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, ядерна зона, периферійна зона, лексико-тематична група, лексико-семантична група, почуття

SUMMARY

The semantic field is an integral unit of any language and its units and volume change with time (due to the emergence of neologisms and disappearance of archaisms). That is why it requires constant research and analysis of its structural components.

The study is devoted to determining the structure of the lexico-semantic field "FEELING" in the TV series "Grey's Anatomy" (5-7 seasons). In the course of the work, there was clarified the history of the concept of "lexico-semantic field"; there was studied the structure of the lexical-semantic field in the works of linguists; there were defined the principles of the construction of semantic field; there were distinguished the types of lexical-semantic field; there was investigated the study of the concept of "feeling" in the writings of scientists; there were allocated the nuclear

and peripheral zones of the lexico-semantic field FEELING in the series Grey's Anatomy (5-7 seasons); there were singled out the lexical-thematic and lexical-semantic groups in the peripheral zone of the lexical-semantic field "FEELING".

The lexical-semantic field "FEELING", like any other lexical-semantic field, has a complex hierarchical structure formed from the core and the periphery, which consists of lexemes from different parts of the language. The analysis of lexical-semantic fields is important for revealing the linguistic foundations of intercultural communication, since the field is the main structure that organizes the thesaurus of the language. Further investigation of the lexical-semantic field "FEELING" is needed in the study of the concept "feeling" on the material of contemporary artistic and journalistic texts.

Key words: lexical-semantic field, nuclear zone, peripheral zone, lexico-thematic group, lexico-semantic group, feeling.